

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR.)
Telefon szám 16.

Felelős szerkesztő: SOÓTHY GYULA.
LAPTULAJDONOS:
AZ ERDÉLYI RÓM. KATH. IRODALMI TÁRSULAT

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre — — — — — 8 kor.
Félévre — — — — — 4 „
Negyedévre — — — — — 2 „
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Május elsején.

Korszakokat nem az évszámok, hanem az egész és nagy emberek nyitnak meg.

Az ő jövetelük ünnepnap a világon.

Mikor a sülyedő gőzösök árbocokosarában az életnek vágya kopog a Marconi-gépen, mikor a nagy Bleriot-madár fellibben Franciaország szélén s csak a La Manche mély vizén túl pihen meg, mikor Stephenson gépe először gördül tova két iromba vasrudon, mikor a titokzatos elektromosság először gyújt ki egy vékonyka fémszálat, mikor Pasteur először oltja szerumát a halálramart emberbe: akkor új korszak nyílik. Mikor Marconi, Stephenson, Bleriot, Pasteur felvonulnak, akkor ünnepet ül a kultúra.

Annak a másik, nagyobbyszerű kultúrának pedig, melyet nem gőz hajt s villamos fény világít meg, amely nem a gépmadár szárnyain jár s nem elektromos hullámokkal terjed tova, annak a kultúrának, mely nem a testet, hanem

a lelket, nem a kényelmet, hanem örökkévaló érdekeket szolgál — az imponderabiliákkal építő s időtlen időkkel számító kultúrának is vannak ünnepnapjai.

Mikor a Coenaculum termében a pünkösdi lángok gyúlladnak ki, mikor az antiochiai presbyterek Saulra teszik a kezüket s a népek apostolává avatják, mikor a Mátyás-templom öreg ívei alatt a régi püspökök újat szentelnek s a régi típusú emberek útnak bocsátják az új püspöktípust, akkor szintén ünnepe van a kultúrának.

Az új püspöktípus a közjogi állás magaslatát s az irodák homályát odahagyó, a lelkekkel közvetlenül is beszédő apostoli férfiú.

Az új püspöktípus látható és érinthető. Inasgyerekek és vánszorgó anyókák is hozzájuthatnak, nemcsak mágnesok és professzorok.

Az új püspöktípus szakít a spanyol etikettel és a tibeti láma zárkózottságával. Mindenkiel szóba áll és mindenkihez leereszkedik. Tulajdonképen nem is ereszkedik le, mert hisz az megbánás, hanem mindenkit fölemel.

Az új püspök nem bízik már a kormány pártfogásban és a közjog paragrafusaiiban. Tudja, hogy a fejedelmi támogatás és a közjogi ótalom a püspöki stallumnak csak karkái; igazi alapja a lelkek férfias, erős meggyőződésében van. Nem a kormányok támogatására, hanem a hitbeli meggyőződésnek fejlesztésére siet.

Az új püspöknek a hivatalfőnök érdessége, kiméletlensége, parancsoló gesztusa nem állna jól. Nem is kezd hozzá, inkább a lelkekhez nyult titkos megértéssel, bárszonyos kézzel. Örömet és szomorúságot megosztott őszintén, pöz nélkül s azért bevette a jóakarató emberek sziveit. Olyan kemény volt, mint a gyémánt: a hitnek dolgaiban, s olyan jó mint egy édes anya: a szeretet műveiben. Olyan, aminőnek Lacordaire gondolta el az igaz papot.

Imádságos szférákban élt, ahová mások alig tudták követni. Mezei dülőkön, erdei tisztásokon váratlanul elének toppant — kalaplevéve, olvasót pörgetve. Imádkozva járt a virágok s a madarak között. Lelkén, mint a sirályok tollán az

TÁRCA.

Egy szál virág.

Írta: N. N.

Furesa ez a világ! Fájó szívvel keresünk benne az őszinteséget. Elmennek a fiatalos esztendők fölöttünk, eljönnek az őszi csendnek halk emlékei; amik visszahozzák ami volt. A szőke és a barna fejű embereket, a szolgálóinkat és gazdáinkat és mindenkit, akihez kötött valaha az élet. Vagy ők nem voltak hozzánk őszinték, vagy mi hozzájuk. Hanem voltunk és leszünk mindenkor olyanok a szőke és a barna emberekhez, az urunkhoz és a szolgálóinkhoz: ahogyan az élet ránk parancsolja. Hát nem furesa-e ez a világ? Amikor semmi sincs a lelkünkben, amikor se nem szeretünk, se nem vonzódunk, se nem becsülünk: néha akkor emeljük meg

legmélyebben a kalapot valaki előtt. Ha nem így tennénk: nem értené meg a világ, büszke és önzeteres őszinteségünket.

Ha van a szívben valami, ami szép, ami nemes és meleg és ami tán több egy hangulatnál: miért mindig csendes az az őszinteség? Csöndesnek és finomnak kell lennie, hogy kevesen hallják, mert úgyse értene, vagy mert úgy parancsolja az élet.

Hát nem furesa-e mindez: hivatkozni az őszinteséggel, amikor az nines, és elrejtteni a csöndbe, amikor van!

Nem okvetlen szükséges, hogy mindenki megértse minket. Akkor néha igen le kellene szállania a lelkünknek. Mindenki csak a magáéhoz hasonló finomságot, jóságot, nemességet, tisztaságot, őszinteséget, vagy a magáéhoz hasonló képmutatást, bünt, romlottságot ismeri. Mindenki azt, ami legközelebb áll lényéhez. Azt szereti, azt keresi, azt érti.

Gusztáv Károly erdélyi püspök is megfogja érteni az egyszerű szeretet meleg szavát, mellyel megkeressük őt. Tizenöt éve osztogatja a lelkét, a jóságát a pénzt, a

vagyonát nekünk erdélyieknek. Áldott volt az a virágos május, mely nekünk adta őt. Ahol ő járt, ott mindig visszamaradtak a fehérvirágos május emlékei: meleg ébredés, lélekmozdulás a hitben, az emberszeretetben. Volt a lelkében valami egyszerűség, amit mindenki megértett, mert megérezett. A merre járt „Püspök bácsija” volt a gyermekeknek, akik azt ígérték oda neki, ami gyermekszívüknek olyan kedves volt: kicsi fehérvilágfiukat, amik a jászol alatt születtek. Amikor a „Püspök bácsi” szól hozzánk, az apró gyermekszemek kiragogtak és úgy érezték, hogy ők mindig jók lesznek... Édes Püspök bácsi, miért nem kísérheti végig az életben ezeket a ragyogó szemű gyermekeket? Egyszer elviszi az élet őket szeretszét, nagy hegyeken túl. Kivirul a május ott is és visszaviszi a Püspök bácsi emlékét a dacos, a makacs emberszívbe, a melyik már nem tud fenyszemű fehérvilágfiukat ígérni, de meghajlik a fő s tán leperog a köny is.

A Püspök bácsi megérti s útra kel a lelke, hogy felemelje meg egyszer a lehaj-

Oberbauer A. Utóda

Budapest, IV. Váci-utca 41.

A legjobb hírnévnek örvendő és legrégebb egyházi szerek, ruhák, zászlók. stb. gyára. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

óceán vízceppjei, ragyognak az örökkévalóság csöppjei, melybe elmerült.

Vannak komoly, nagy szenvedélyei, melyeket mi egy jégoszlop hidegségével szoktunk méregetni és tülön-tül torróknak találunk; közben pedig elfelejtjük, hogy csak lobogó lángok olvasztják meg ezt a kemény világot.

Az Isten országának békéjét hordja szívében s azért olyan irigylésre méltóan derűs, üde kedély. Olyan egyszerű, mint egy kedves gyermek s olyan elszánt, mint egy mártír.

Nem intrikál érseki palliumokért és bíborkalapért, a dús beneficiumokat s a palliumokat elhárítja. A lélek igénytelenségében sub specie aeternitatis szolgálja azokat az ügyeket, melyekért küldetett.

Püspökké szentelése s benne az új püspöktípusnak avatása a lelki kultúrának ünnepe. Új korszak megnyílása az erdélyi, s az egész magyar egyháztörténelemben.

A konszekráció évfordulója nekünk ünnepnap. Hisszük, hogy annak is ünnepnap, aki ifjú energiáját, férfi buzgóságát, élete, szíve, ereje legjavát fektette bele az erdélyi lelki kultúra emelésébe. Tizenöt év emlékeit összeszedve, hiszünk, hogy szívesen eszmél. Az élet őszéből az ember immár csak azokra az emlékeire gondol melyeken a szeretet zománca csillog. Nálunk pedig sok szeretet zománcozta tetteit.

Támogassuk a kath. nagy eszmék diadaláért küzdők seregét és terjesszük e magaslatos cél érdekeit szolgáló lapunkat.

tott fejet. Aztán más gyermekek jönnek. Száz és ezer, aki mind érezte a nagyszívű ember lelkét. Aki mind a Püspök bácsi szaváért akart jól tanulni, jó lenni. És a mikor az osztály vizsgálatnak vége volt és Erdély püspöke óra végén elhagyta a tantermet a tanárikar kíséretében: egy sáppad, kissé fejletlen testű-lelkű kis diák, a nagy Gusztáv Károly után onost a köfolyosón és merészen szembe nézve azt kérdezte:

Magának tetszett-e, ahogy feleltem?

Tetszett, fiam! — derék gyerek vagy . . .

A fiu arca kipírul, vékony kis diák teste kiegyenesedik s némi sajnálkozással végig nézve a tanári kart, így felel a püspöknek:

— No, akkor nekem a többi mind semmi!

Ezer ilyen epizódot lehetne összeszedni, tele van velük Erdélyország minden kis faluja, városa; sőt ezek a bájos kis emlékek, a nagy püspök lelkében, túlérnek a magyar határon. Innen is onnan is felcsendül a gyermek kacagás, az őszinte ragaszkodás. A gyermek nagy bíró! Könyörtelenül megveti azt, akinek mosolya nem ért el az ő világháig. Milyen kevesen tudunk úgy mosolyogni, úgy simogatni, hogy a gyermeklélek megálljon. Előbb magunknak is tisztáknak kell lennünk, mert a gyermekszív olyan, mint a mimóza virág. Nem mutatja a lelkét annak, aki durván érinti. Gusztáv Károly látta a

Écszetvonások a nagy képhez.

Óh mért nem vagy ma köztünk!

(Püspök Urunk 25 éves papi, s 15 éves püspöki jubileumára)

Ma itt az égen egy nagy szív jelent meg.

Fényben láttuk győzelmeid jelét.

. . . Soká maradsz, Atyánk?

Óh mért nem vagy ma köztünk?

Ezüstrózsákat hintonénk eléd!

Az egész éjjel fényben áll az ég.

A templomodra csillagos eső hullt:

Ezüstsugaras, áldásos dicső mult.

Atyánk, Atyánk!

Az egész éjjel fényben áll az ég!

Nézünk az égre s hálás énekekkel

Köszönjük meg ma, hogy nekünk adott.

Azt a tizenöt teremtő esztendődt,

Köszönjük azt a kieneses,

Azt az ezüstös negyedszázadot.

Az ősi templom egy forró imádság

Hogy boldogan hord győzelmed jelét.

. . . Soká maradsz, Atyánk?

Óh mért nem vagy ma köztünk:

Ezüstrózsákat hintonénk eléd . . .

Omega.

A jó pásztor.

Zugtak a harangok. Erdély katolikus népe várta új főpásztorát Csíksomlyón. A pünkösdi búcsú már évszázados katolikus nagygyűlése a székely népek, de akkor az új püspök üdvözlésére odasietett az egész erdély.

A kath. nép mindig rajongott püspökeiért. Az új püspököt származása és atyjának tragikus halála már jó előre legendászerű alakká tette hívei előtt. Szívszorogva várta a 30—40 ezernyi tömeg a főpásztort. A haran-

gyermekleket, érezte a gyermekszív poézisét, amely májusi virágzásához hasonlóan, kivirult az ő szavára. Bár akadna az erdélyi püspök környezetében valaki, akinek érzeke volna arra, hogy ezeket az apró kis gyermek történeteket össze gyűjtené. Sokkal jellemzőbb dolgok kerülnek ki abból, mint a miket mi összeírunk, hogy bemutassuk vele az erdélyi püspököt. Erre a bemutatásra tulajdonképp nincs is szükség. Mindenki ismeri őt emberszeretetről, mely szívéből sugárzott mindenkor, akárkivel szemben. Ismerjük őt a finom fehérkezéről, mely akár nyíltan, akár titokban osztogatta a jótékonyt, sohase alázott meg azzal senkit, anyai szeretettel és alázatossággal nyújtotta azt. Ismerjük őt nyílt, becsületlen, egyenes, okos, tiszta észjárásáról. Ennek a nemes élelétésének köszönheti, hogy megkímélte őt az élet, ama kódobástól, melyet a nagyokra igen gyakran az hajít először, kinek kenyeret nyújtott az a kéz s aki legtovább áll a nagy és igaz lelkek megértéséről.

Itt az ő szűkebb hazájában szinte legendás szeretettel emlegeti a nép az ő püspökét. A királyhágón túl pedig biztosította a nagy általános becsületet Gusztáv Károly gróf részére az a nemes meleg egyéniség, mely akkor is kiváltságos szerepet töltene be az intelligens élet birodalmában, ha min-

gok még egyre zugtak, mikor a csíksomlyói templom előtt megállott az új püspök díszfogata és a főpásztor végig nézett híveinek sokaságán. És abban a tekintetben a vizsgálódó lélek egész ereje nyilvánult meg. A jó pásztor látott maga körül hívősereget, látta nyáját mely élő hittel sovárog az üdv forrásaihoz; de a jó pásztor látta azt is, hogy az a nyáj még nem jutott el a tiszta forrásig, hanem megállapodott, a hol az első vizet érte. Ez volt az első tekintet és az első impresszió 15 év előtt.

Azóta már minden plebánián vannak minden napos áldozók, egy némelyikben — bár a hívők száma nem túlságos nagy — 20 ezerre megy az évi szentáldozások száma. A templomok tisztábbak, rendezebbek. Az oltáregyletek működnek és megtartják pontosan az imádási órákat. Új plebániák keletkeznek. Új templomok épülnek. Új iskolák emelkednek. A régi, ódon gimnáziumi épületek helyét modern paloták foglalják el és az új épületekben a régi kath. szellem új energiával vonul be. A civil tanárok már nemcsak az „obligát” husvétii gyónásukat végzik, hanem ők is gyakrabban, sőt többen naponként is járulnak a szent áldozáshoz. Az ifjúság is szereti a szentségeket, gyakran áldozik, de nem parancsszóra. Az ifjúság hivatott nevelői a tanítók és tanárok évenként tömegesen vesznek részt a számukra rendezett lelkigyakorlatokon.

A plebánosok és a lelkipásztorkodással nem foglalkozó papok is évenként részesülnek a szentgyakorlatok kegyelmében.

A hívek sem maradnak gondoskodás nélkül. Megalakult az egyházmegyei misszió-egyesület, melynek tagjai csaknem 200 missziót tartottak. Ebben a számban nincsenek felvéve azok a missziók, melyeket a jó pásztor a misszióegyesület tagjainak nagy elfoglaltsága miatt szerzetesekkel tartatott hívei számára.

S mindez nem egyszerű parancsszóra történt, hanem gondos, szeretető, tervszerű és kitarító munka alapján. A jó szívet sokszor

den rang és cím nélkül járna a világban, úgy, mint mi. Az erdélyi püspökehez hasonló lekötélező finom előzékenységet, igazán nem találjuk meg egyhamar. Láttuk az ő egyszerűségét, ha szürke kis hajlékok igénytelen vendége volt, vagy ha százados, ódon fejedelmek várában, az ő otthonában él. Úgy élnék ők ott a történelmi nevű főhéher édesanyával, mintha ott született volna a legenda a szeretetről, a hitről, az imádságról, mely meggyógyított nagy és mély sebeket, a hitves és gyermek szívén.

Ha voltak és vannak alattomos ellenségei az erdélyi püspöknek — mert hiszen mikor akadt a nagyinak a kicsinyek közül nyílt ellensége? — azok is onnan kerültek és fognak kikerülni mindenkor, akik szeretik a homályt és félnek attól, hogy be ne tekintsen oda az ő jól látó szeme, mely rendet, kötelességteljesítést, becsületet, pontosságot, lelki emelkedettséget követel. Ahol ez hiányzik, biztos kézzel teremt rendet ott Erdély püspöke s vízi, mindenivé viszi magával a hitet és az imádságot, hogy az élet szép, ha a lelkünk szép. Ez a kultusz árad onnan a fejedelmek büszke várából, hol a lelkek ura él és hitet és vizsgáztatást küld szét száz levélben, ezer levélben, hiszen tőle mindenki csak kér, kér, kér . . . És Gusztáv Károly ad, ad, ad . . . Hitet, vigaszt,

megnemesítették, de ez csak arra szolgált, hogy még jobban szeressen. Az áldozatkészséggel sokan visszaéltek, de azért a jó pásztor nem szakította félbe jótékonyágát. Buzgalma miatt sokan kritizálták, de a jó pásztor úgy érezte, hogy a lelkek Főpásztorának kritikája nem lesz részére lesújtó, mert az ő lelkében is élt és él ma is az erős szeretet, mely arra készíteti őt, hogy megismerje juhait. A nagy kiterjedésű egyházmegyének nincs olyan elrejtett faluskája, melyben híveit föl ne kereste volna. Ő csakugyan ismeri juhait és juhásckáit is ismerik őt. Betegek ezrei nyertek tőle betegségükben vigasztalást. Haldoklók százait ő készítette elő a nagy útra és ha statisztikát lehetne összeállítani azokról, akik erkölcsi megjavulását nem csak az egyházmegyében, hanem az egész országban sőt az ország határain túl is, egyedül a mi jó pásztorunknak köszönhetik, olyan számot nyernének mely bámulatba ejtené még azokat is, kik minden önzetlen munkásságot lekiacsiolnak.

A jó pásztor idejét, vagyonát, szívét szeretetét, egészségét, életét adja az ő juhásckáért és ezt tette a mi jó pásztorunk 15 év alatt érettünk. A jó Isten fizesse meg.

Diák idők emléke.

Mig gyermek voltam, úgy gondolkodtam, mint gyermek, úgy éreztem, mint gyermek. Sok sok ténye a derűs ifjúságnak s minden eseménye egészen másként áll előttem, mint akkor, amikor történtek. Csodálatosan éles világításban s közvetlen igazsággal tűnnek most elő, mintha a visszaemlékezés ténye és konzerváló patinája vonta volna be őket. Bontogatni kezdem az emlékeket — s mily mélységek s eddig nem ismert nagy távlatok nyílnak meg; ami rejtve maradt a gyermek előtt de lelkébe vág a gondolkodó felnőttnek.

Nagyon szeretett a jó Isten, hogy odavezette ifjúságomat, ahol irányítást a mi — „püspök urunktól” kaptam. — Azelőtt még nem láttam a püspököt élve — (képen igen)

pénzt, pártfogást, tanácsot, útmutatást és bele nem fáradott soha, pedig tizenöt fehérvirág május alatt annyi fehérzirom hull le körülöttünk, hogy reá száll egy-egy illatos kóborlelkű kis virág a barna hajunkra is.

Ha összegyűjthetném e tizenöt esztendő szépségeit, meleg napsugarait, mely Gusztáv Károly poitikus lelkéből ragyogott ránk. Ő maga is megkönnyezné talán, ha így egy fehéréskorban asztalára tenném. Könnyezze is meg, mert az őszinte szeretet mindenkor érdemes ilyen remegő harmatra.

Nem furcsa-e a világ, hogy talán lesznek emberek, akik most is csak a nagyragu embereknek mindenütt kijáró hízkeldest fogják látni szavainkban, pedig a mi lelkünkben mely és igaz, őszinte és tiszta a szó, mellyel Gusztáv Károly gróf püspököt megkeressük, hogy üdvözlöljük.

Féltő, gyermeki szeretettel kérjük őt, hogy higgyen nekünk . . .

És a mikor sok-sok májusi fehér virág hull a mi barna fejünkre, akkor is maga mellett fogja látni azok lelkét, akik az ő tiszta világát megértették. Sokan vagyunk. De ha kevesen volnánk: nem okvetlenül szükséges, hogy mindenki megértse minket, hiszen olykor igen le kellene szállania a léleknék.

s mindjárt diákságom első napjaiban igaztoltam tett egy hír — fiúk vigyázatok ma bejön a püspök úr. — Nekem a messze vidék fiának, aki a kis falu szik határai közé szabtam a tekintélyt is, s aki már otthon is gyönyörűséggel gondoltam arra az időre, mikor valóságos püspököt fogok láthatni, most mégis oly hihetetlennek tűnt fel, hogy idejön a püspök, ez a retetes nagy úr. Majdnem lélegzetemet is visszafojtva állottam rendbe a többiek közé. Azt hittem csak nekem újság, a többiekre néztem, bizony azok is áhítatos várakozással néztek az ajtó felé ahol a püspök úrnak kellett jönnie.

— Ki tudja, milyen óriási nagy komoly úr — gondolkodtam magamban, vajjon fog-e velem beszélni, s mit felelek majd, ha kérdez s aggodalmason gondolkodtam az eshetőségre, hogy majd szólan sem tudok. — Egyszerre betoppant néhány pap. Az elsőnek mosolygó arca, jóságos szemei voltak, oly bizalommal mosolygott felénk — s gondoltam magamban — hátha ez a püspök? S az volt. Elmúlt a félelem s izgatottságom, azon vettem észre magam, hogy én is újgva éljenek a többivel, hogy örvendek s mintha mindig láttam volna, s mintha mindez másként nem is lehetne. Mikor megszólalt, mindenki érezte, hogy simogatják lelkét, már az első szó is utat nyitott a szívbe . . .

Beszélt mindenkivel. Velem is. Hogy mit mondt, s én mit feleltem, nem tudom, de oly boldog voltam s érezte e boldogságot az a sok gyermeklelkék, akikhez úgy le tudott és le tud szállni az erdélyi püspök, s akik bizalommal simulnak az ő támogató nagy lelkéhez. Talán akkor nem tudtam, de most tudom, úgy volt, becsülni tanultam a magam benső életet a lelkem, az ígét azért a föltétlen hódolatos bizalomért, amit az ígének sáfára a Kegyelmes úr keltett bennem, fiatallelkű emberkében. Pedig mint gyermek gondolkodtam . . . S most — ? hálás csodálatl gondolkodok vissza arra az időre, midőn az erdélyi püspök nagy lelkének utjába terelődött az én igénytelen életem.

Annyi de annyi kis történetke integet, szinte kacagnak most, pedig csak visszaemlékezés. Megtörtént, hogy a nagy téren ácsorgott valahol a perces vagy a narancsos — más oldalról jött a kegyelmes Püspök úr. No itt világos volt a következtetés. Valami lesz. Sokan haboztak, a püspök urat vagy a narancsot közelítsék meg? — És örvendve kapkodtunk a szédobált narancsok után. S mert örvendünk mi, örvendt a püspök bácsi is — s hát a narancsos? — . . . Per parva ad maiora. Apró-cseprők által a komoly dolgok felé. Játszva vezeti a beszélgetést derűt és örömet kelte, s egyszerre csak kezében van a lelkünk: forgatja, alakítja, „keféli”, s nyesegeti a kihajtasokat. Mily különböző céljai is vannak az apostoli munkának. —

Amit akkor megtettem öntudatlanul, mert ösztönyszerűleg ragaszkodtam a szeretet felé — később e szalak közé odaszórvódott a becsületes törekvése, amely a vele foglalkozó, törődő s önfeláldozó lelek munkáját önmagán akarta is érvényesíteni. Miután és minek érdekében folyt és folyik Erdély püspökének munkája az ifjúság között, hanem ezért az akarat kiváltásáért. A nagy munka eredménye nem csak tőle függ, hacsak egyedül tőle függne — s nem azoktól is, kikre vonatkozik — talán kevesebb volna az ezüstös hajszál.

Mind ezeket felidéri az a körülmény, hogy az a főpapi terhek mellé önkéntesen felvett munka immár 15 éve folyik. Ebbe a 15 évbe beleesik — hála Istennek — az én diák életem. Épen az az idő, midőn minden benyomás kihát a jövőre, s midőn kezd kibontakozni a jövő képe. A jövő most jelenléte lett, a mivel biztatott a mult, valóra váltotta a jelen: az alap biztos volt, és a diák életen épült fel az életem folytatása. Mindezekért halás szívvel és a gyermek ragaszkodó szeretetének érzésével kell az erdélyi püspök úrra gondolnom — mert a szeretet azóta van — mikor még úgy éreztem, mint gyermek.

Egy a sok közül.

Jótékonyág.

Napró-napra szemléljük, hogy miként lesznek az emberek áldozataivá haladásunk azon szerencsétlen irányzatának, mely az idealizmust kilendíti utjáról, s még a közélet legkimagaslóbb alakjait is belehajszolja, a gazdasági javakért való idegbontó küzdelembe.

Az embertömegek milliói, izgalomtól reszketve rohannak a pénz után s lázas küzdelmekben, irgalom nélkül lábbal tiporják azokat, kik hasonló vágytól üzetve, velük szembe kerülnek. Nem csoda, ha az ily küzdelemben élő ember nem tudja megérteni, hogy miképen emelkedhet valaki az idealizmus azon magaslatára, hogy 15 év leforgása alatt, évenként százezreket osszon szét a szűkölködők között s önmagát egy fejedelmi vagyontól fossza meg csak azért, hogy a hozzáfördülő segélykérőket, üres kézzel soha se bocsássa el.

S ezekről a világ úgyszólván semmit sem tud! Az uradalmi pénztári főkönyv jótékonyági számlalapjait, idegen szem még sohasem látta. — Püspök urunk, a pénztár egyik tisztviselőjétől személyesen veszi át azt, erejtí, s talán a későbbi kor történelme fog tudomást szerezni mindezekről csak azért, hogy a lemondás és önzetlenség heroszának, az evangélium szerinti kereszténység megtestesítőjének emlékére, a legmélyebb tisztelettel visszatekintszen.

Ma a legkisebb jótékonyágot is világgyá kürtölik a lapok, mert még a legjámborabb szívű adakozónak lelkében is az olyan befektetett tőkepénz, melyet százzorosán ohajt visszanyerni: a társadalomtól, a kormánytól vagy a fellebbvalóktól.

Püspök urunk nevét, az adakozók hirovatában soha sem látjuk! Lelki felemelkedtségét óriási úr választja el, az emberi hiúságnak, ezen köznapias kedvteléseitől, s épen ezért jótékonyága páratlanul áll a mai Magyarország történelmében.

Nyilatkozat.

Idő: Március 17. Ebéd. Színhely: a székelyudvarhelyi plebánia ebédője. Személyek: papok és civil tanárok.

A diákok lelkigyakorlatáról folyik a beszéd. A főpásztor elgondolkozik, merően néz maga elé és — nyilatkozik: „Azt mondják bolond vagyok, hogy annyit vesződöm a diákokkal — nem értenek meg engem. Milyen szép minden, ha élet van benne; milyen szép a virág, míg él s mily utálatos ha fonyad, rothad. Milyen szép az ifjúság ha nemes élet van benne! Ha nincs meg az a nemes élet, Krisztusi élet, úgy érzem magam mintha temetőben járnék, hullák között volnék. Tavaly Turinban voltam a szaléziánu-

sok intézetében, utcákról összeszedett fiúk, de hogyan ragyog a szemük, mindegyiknek lelkében ott ragyog a menyország a szemek keresztül. Egy fiúval találkoztam — csupa élet. Azt mondja: ma 7 sz. misén ministráltam. Mikor áldoztal fiacskám? — „No — feleli önzéssel — én minden nap áldozom.” Ezért vezérződik az erdélyi püspök a fiatsággal — meg kell értenünk az ő nagy lelkét.

Szerkesztő.

Oltáregyletek.

Tudva levő dolog, hogy az oltáregyleti mozgalmat ő indította meg 1898-ban. Sokszor hallottuk az ő véleményét: „Előbb a lelkeket kell átforgatni, kinyitni hogy tudják értékelni, mi az az Eucharistia — aztán önkénytelenül lesznek az oltárak fehérek, a tabernakulumok selymesek, megjelennek az élő virágok az oltárokon — kigyúlnak a lelkék mellett az öröklámpák s megindul az éhezők lelkes serege az oltár felé s lesznek fehér, áldozatos eucharisztikus lelkék.” Mi tudjuk csak mennyit áldozott főpásztorunk az oltáregyletek lelkigyakorlatára, mennyi drága egyházi ruha, ezüstmű jelent meg egy-egy kiállításon! Lme itt hodolnak az oltáregyletek lelkük drága kincseivel: imákkal és szt. áldásaikkal a főpásztor előtt.

Innen-onnan.

Újságolvasás. Az újságírás gyulafehérvári nagy depója, a Weisz-fele könyvkereskedés délutánonként valóságos ostromnak van kitéve, amely azonban egy-két tyukszemrelepéstől eltekintve, veszélytelenül folyik le. A délutáni gyorsvonattal ideérkeznek a fővárosi napilapok. Rövid fél óra alatt úgy széthordják ezeket, hogy másnapra alig marad belőlük egy-egy árván maradt példány. Ez a körülmény arra vall, hogy itt a világ folyásáért szakadatlanul és konokul érdeklődő nép lakik.

Az újságok fogyasztásából körülbelül, nagy általánosságban meg lehet ítélni, hogy az egyes politikai pártok mekkora közkelettségnek örvendenek, mivelhogy mindenki a neki tetsző és kedves újságot veszi meg. Ámbátor a hozzávetés csak akkor volna igazán megbízható, ha a személyekre szóló újságok számáról is megvolna a pontos adatunk.

Legkeresettebb és legelterjedtebb a Kis Újság. Mintegy 200 példányt emészt meg belőle a közönség. Utána mindjárt a Nap. Az Est következik, amaz 150, ez 100 példánnyal van képviselve. Nagyobb adagban még a Pesti Hírlap jelenik meg. Ötven darab kevés belőle.

A többiek közül a Magyarországi 16, az Újság 15, a Budapesti Hírlap 10, Magyar Hírlap 5, Pesti Napló 5, Világ 5, Budapesti Napló 4 példánnyal gyakorolja a sajtó nagyhatalmát.

E szerint Gyulafehérvár politikai hittvallása leginkább a Just-párt felé hajlik. No, mert a választásnál megnyilatkozó népakarat a veszedelmes fogyasztásnak örvendő a Nap szerint ilyen következtetések levonásánál hatóságú erőszak s mi egyéb miatt komoly számításba nem vehető.

Hanem az már szomorú jelenség, hogy a katolikus Magyarországi újságsorozatból végkép kimaradt. A szabadkőműves destruktív irány szabadon tobzódhatik itt, s a

száz és százötven példányos újságok révén ellenállhatatlanul terjesztheti eszméit. Azt hinné az ember, hogy tán nem is laknak katolikus emberek ebben a városban. Azt kellene hinnie, ha nem tudná, hogy püspöki székhely. Tehát kell lennie nyájnak is. De ez a nyáj átkozott indolenciában sinylődik. A kath. sajtó pártolásában még mindig a jámbor akaratnál van, tenni valamit meg sem kísérli.

Az a néhány Új Lap, amit itt-ott szétszórának, az az egyetlen Alkotmány amely Weiszék újságrakásai közt szerényen meghúzódik csunya paródiáját minden népszövetségi lelkes agitációnak. Vezető emberek ekes beszédekben többször kifejtették, hogy az újság lassanként a maga képére formálja az embert. Mégis a Napra, az Estre esküszünk, ezeknek szenzációs hazugságait egész könnyű szerrel veszik be a jóakarató keresztény katolikus emberek. Katolikus napilapjaink kelendősége ebben a városban alig több a semminél.

Ezen a visszás állapotban kell okvetlen segíteni. A jó katolikusok ne resteljenek a kávéházban, kaszinóban az Alkotmányt vagy más kath. lapot kérni. Csunya dolog, hogy annyi jó katolikus jelentkezik, mihelyt a katolicizmus nemely előnyeinek kihasználásáról van szó, de hol tettekkel kellene föllépnie, onnan mindenki hiányzik.

Ennek az ellenkezőjét csak azzal lehetne megmutatni, ha a kath. sajtó pártolása nálunk is komoly eredményeket érhetne el.

A svéd tornarendszer meghonosítása. A székesfővárosi tanács kérésére Knudsen dán kir. tornafelügyelő május havában Koppenhágában a svéd torna ismertetésére háromhetes tanfolyamot tart, amelyre a fővárosi iskolákban működő tornatanítók közül a tanács mintegy 14-et küld ki. Ettől függetlenül Stockholmban is fognak július havában svéd tornakurzust tartani. Már javában folyik erre a készülődés. A magyar tornatanítók tömegesen fognak ottan részt venni, hogy a testnevelés előmozdítására értékes tapasztalatokat szerezzenek.

Újabb időben nemesak nálunk, hanem a külföldön is fokozott érdeklődéssel kísérik a testnevelés terén mutatkozó mozgalmakat. A testnevelés kultusza a szellemi kiképzés kultuszához majdnem egyenlő ranggal kapcsolódott s aránylag rövid idő alatt nemesak az iskola, hanem a társadalom életében is előkelő helyet biztosított magának. Mi sem bizonyítja ezt inkább, mint az egyre szaporodó különféle sportklubok, amelyeknek szórakoztató elfoglaltsága majdnem kizárólag a testi erő és energia céltudatos fejlesztésébe csapott át.

A tornázás irodalma egyelőre még az iskolai tornázás fejlesztését tartja legfőbb feladatának. Tagadhatatlan, hogy akár nevelési, akár egészségügyi szempontból mérlegeljük a torna előnyeit és hatását, ezeket első sorban a tanuló ifjúság javára kell kiaknázni.

Nem lehet csodálkozni tehát, ha a magyar tornatanítók is kapva kapnak most a kedvező alkalmon, hogy a svéd testgyakorlás álapelveit s magát az egész rendszert megismerhessék. Annyi már bizonyos, hogy az eddigi német rendszerű s kissé nehézkes testgyakorlatoknál a testi erő harmonikus fejlesztésére üdvösebb befolyást fog gyakorolni.

A székesfőváros tanácsa s az ország többi iskolafenntartói nem cselekszenek ötletszerűen, midőn a kiválóbb tornatanítóknak

módot és alkalmat nyújtanak a koppenhágai, vagy a stockholmi tanfolyamokon való megjelenésre.

Sajnos, az erd. r. kath. Status anyagi viszonyai nem engedik meg, hogy lehetővé tegyen néhány ilyen, igen szükségesnek látszó utazást. A Status gimnáziumaiban a testgyakorlás terén oly szép eredményeket látunk már, amilyeneket az állami és más intézetek csak elvétve mutathatnak föl. A testnevelés ügye szenvedne kárt, ha épen most nem alkalmazkodnánk az új idők kívánalmához s bevárnok, míg minden intézet megelőz a külföldi tanulmányút eredményeinek felhasználásában, amelyeknek mindenestre meglesz az a hatása, hogy állandósul a torna iránti hajlam és vonzalom s nagyobb elevenesség és élet honosodik meg a tornatermekben.

H I R E K.

Jubileumi gyűlés.

Gyulafehérvár, április 23.

Kedden, e hó 23-án tartotta a hegyaljai esperesi kerület tavaszi gyűlését a Jerichó épületben levő ujonnan berendezett díszes nagyteremben. A megjelentek érezték, tudták, hogy a gyűlés ünnepélyes, hódolatos, tündető a jubileumot ülvő Főpásztor iránt; meg is jelent a vidék teljesen s a központ is. Jelen voltak: Zomora Dániel, Butyka Sándor, Csató Ferenc, Gaál Miklós, Rada György, Mészáros Dorotheus, Pucher Anaklet, dr. Szentiványi Róbert, dr. Péter Antal, Fuchs Gusztáv, Boross József, Székely János, dr. Jakubec István, Lorenz Filibért, Héjja Kálmán, dr. Balázs Endre, Sóóthy Gyula. A gyűlést megelőzőleg a székesegyházban Kovács Lajos praelátus tartott azt. misét. Zomora főesperes, praktikus megnyitójában agitációt ajánl a szószékről, a társadalomban a jó sajtó érdekében. Beszélte a sok jajgatásról, kritizálásról, ölbetett kezekről, ahelyett, hogy megfognánk a tollat és segítségére sietnénk a kath. sajtóknak. Szeretetteljes szavakkal emlékezett meg a főpásztor május 1-én ünneplendő 15 éves püspöki jubileumáról s az október 6-án tartandó 25 éves papi évfordulójáról. Ha távol is van most tőlünk betegség miatt, de lelünk ott van vele.

A mult gyűlés jegyzőkönyvét a főpásztor helyben hagyta.

1. A tordai esp. kerület indítványára nézve, hogy t. i. az egyházi pénzeket a központi pénztár kezelje és adja ki nagyobb kamatokra, úgy határozott, hogy habár elvileg örömmel hozzájárul az indítványhoz, de kivitelezése most még nagy és sok nehézségbe ütközik.

2. A felecsiki kerületnek a papválasztásról szóló indítványára nézve, többek hozzájárulása után úgy határozott, hogy az eddigi, mostani rend maradjon, csak a synodális vizsga szigorúan kötéssé ki. Az ezzel nem bírók pályázata visszavetessék.

3. A havi relációkat kifogják nyomtatni a legalkalmasabb mintá szerint.

4. Az új nyugdíj-szabály tervezet csekély módosítással elfogadták.

5. Imets apátkanonok köszönő levelét hallgatták meg, mit a jubileumi üdvözlésre küldött a kerületnek.

6. Az esperesi kerület kath. elemi iskoláinak évvégi vizsgáit határozták meg.

7. A kath. gyermekvédő egyesület ügyét ajánlotta lelkes felhívásban Butyka Sándor ker. jegyző, végül több lelkipásztorokdási kérdést beszéltek meg.

Az indítványok során Soóthy mondott köszönetet a főesperesnek azért, hogy a központi papságot is meghívta a korona gyűlésre.

A gyűlés lelkes hangulatban 1/2 órákor ért véget.

A tiszti kaszinóban volt egy órákor az ünnepi ebéd, melyen az összes papság részt vett s mely alatt Zomora praelátus a főpásztorra mondott felköszöntőt.

Szerkesztő.

Uj tb. kanonokok. Ő felsége márcz. 24. kelt legfelsőbb elhatározásával Sebestyén Mózes kerületi alesperest zetelaki plebánost és dr. Fejér Gerő szentszéki tanácsost és státus igazgató tanácsi előadót az erdélyi gyulafehérvári székes káptalan tb. kanonokjainá nevezte ki. Szívből gratulálunk.

Ünnepélyes hálaadó szt. mise lesz a székesegyházban május elsején a főpásztor püspökké szentelésének 15. évfordulóján — a meghívókat a napokban küldi szét a plebánia hivatal.

Zárdai Kongregáció május folyamán felvételi ünnepélyt tart. Színe kerüla „Diadalmas Halál” c. megható vallásos szindarab. A próbák nagyban folynak.

Népszövetség könyvelői kurzust tart papnövendékek, fiatal papok és tanítók számára május 1. és 2. napjain városunkban. Az előadók Pestről jönnek.

Az úrak Mária kongregációja pénteken este 6 órákor tartotta összejövetelét. A praeses a modernismusról tartott előadást.

Iskolalátogatás. Krbeek Arnold kereskedelmi szakfelügyelő folyó hó 19-én hivatalos látogatást végzett a helybeli kereskedő tanonciskolában. Ez alkalomra berendelt az összes kereskedő tanoncokat s az eddig elvégzett anyagból különböző kérdéseket intézett hozzájuk. Átnézte az írásbeli dolgozatokat is. Ezek végeztével az érdeklét tanítókkal tartott konferencián megelégedéssel konstatalta az eredményes munkásságot. Sajnálatlalt látja azonban, hogy a tömeges iskolai mulasztások meggátlására a hatóság nem lép fel a törvény teljes szigorával.

Az Erdélyi Magyar Egyházirodalmi Iskola alapító tagjáiul az elmúlt héten mlts. dr. Hirschler József kolozsvári plebános s dr. Asboth Viktor tanár nemes búzgoldására a „Kézdivásárhelyi Mária kongregáció” lépett be. Pártolatagok jelentkeztek: Kovács János főg. tanár (Sz. udvarhely); Hadnagy János plebános (Csákgörbő); Rettégi József plebános (Esztelnek); Bálint Endre plebános (Harasztos). Az iskola mindezen jötevőinek hálas köszönetét fejezi ki.

Vizsgarend. A gyulafehérvári r. kath. főgimnáziumban tartandó érettségi vizsgálatra 14-en jelentkeztek. Az írásbeli vizsgálatok május 20—22. napjain lesznek. Megelőzőleg május 6-án a hittani érettségit, 7—8-án a magántanulók vizsgálatait, 9—10-én pedig az osztályvizsgálatokat fogják megtartani.

Hegyközségi gyűlés volt e hó 24. a hitelintézet helyiségében. A gyűlés tárgya volt hogy a munkások pontosan álljanak munkába az adott jelre. Vincellérek rendszábllyozása. A város hozza helyre a szőlőkhöz vezető utakat. A hegyközségi adót hajtsa be a hatóság. A hegyközség bírója Nestor Miklós.

Eucharisztikus kongresszus. A Wienben, szeptember hóban tartandó nemzetközi eucharisztikus kongresszus magyar részének előkészítése céljából Frigyes főherceg bécsi palotájában tegnáp és tegnapelőtt Izabella főher-

cegnő elnöklésével ülést volt, melyen részt vettek: Pálffy Miklósn hercegnő. Pallavicini Edéné ögrófné, gróf Wimpffen-Széchényi Karolin, Pálffy Miklós herceg, Majláth József gróf, Fischer Colbrie Ágost, Andor György és Zsembery István dr. Az értekezlet elhatározta, hogy a nagybizottság megalakulása május 18-án Budapesten a középponti Katolikus Körben lesz továbbá, hogy a kongresszus összes adminisztratív teendőit az Országos Katolikus Szövetség fogja végezni, amely minden jelentkezés- és érdeklődésre már most is szolgál felvilágosítással, s végül a részletek megbeszélése után az értekezlet összes tagjai a főhercegi család a dejeunerjén hivatalosak voltak.

Passió-játék. Röviden beszámolunk a f. hó 20-án tartott passió-játékról. Az egész előadásnak nem volt egységes hatása. Egyes jelenetei, mint Judás kétségbeesése, A szent keresztút, Jézus a keresztfán ügyesen és hangulatkelteően voltak ugyan beállítva, mind azon által az „oberammergaui minta” a maga egészében színpadi látványosság keretében forgott, s azt a benyomást keltette, hogy itt tulajdonképen profanizálva vannak ama megindító jelenetek, amelyeknek egyszerű olvasására és elképzelésére is könnybe lábbad a hívő keresztény szeme. A szent tárgyak beszorítása a színpad dekorációi közé azért, hogy a színpad eszközeivel és a színpad módján hassanak, helyesnek el nem ismerhető, bár üzleti szempontból meg lehet érteni. Úgy látszik, hogy a modern drámairodalom erkölcsi dekadenciájába belefáradt már író és társadalom, s új, ütő forrásra van szükség, hogy a színpad elenyedését friss fuvalom, új élet járja át. Ehhez az átalakuláshoz a kath. társadalom passió-játékok rendezésével nem nyújthat segítő kezét. Ez esetben hivatkozni szoktak az oberammergauiak passió-játékára. Azonban szabad-e a kicsi dolgokat minden megmondás nélkül a nagyokhoz hasonlítani? A buzgó katolikus oberammergauiak előadását az Első Magyar Passió-játék Társaság vállalkozásához? Hiszen ide semmi sem kell egyéb, mint egy szó rossz hangsúlyozása, egy meg nem felelő mondat, egy szokatlan arcinfinitás s kész a nevetés. Ne feledjük, hogy a fennséget a nevetésgéstől csak egy lépés választja el s ha ezt a lépést megtettük, összetörtük lelkünk illuzióit s a esodás és szent események varázserejét tettük kockára. Nem mondjuk, hogy ez most úgy történt, de nincs kizárva, hogy úgy történhetik. Mindenesetre a legnagyobb óvatosság és körültekintés kell, ha már a Társaságnak engedelnye van az előadásra, hogy mindig a megfelelő határok közt mozoghasson.

Céllövészeti gyakorlatok. A gyulafehérvári róm. kath. főgimnázium VII. és VIII. osztályu tanulóinak céllövészeti kiképzése már végződik, mivel közelebből a melegebb napok beálltával megkezdődnek a rendes játekdélutánok. Hogy szakszerű és gondos vezetés mellett milyen jó eredményt lehet rövid idő alatt is a céllövészeti kiképzés terén elérni, azt tanulságosan igazolják az ifjuságnak élelőtölténnyel most végzet célzó gyakorlatai. Az április hó 23-án tartott gyakorlaton megjelenésével kitüntette az intézetet Radicevic Márton, gyulafehérvári tábornok, aki állandóan nagy szeretettel és igazi pedagógiai érzékkel viseltek az ifjuságnak szellemi és testi kiképzése iránt. Sokszor megjelent a céllövészeti órákon eddig is, mindig nagy ügybuzgósággal érdeklőve a haladás iránt, amelyet ömaga személyes irányításával is

előmozdítani törekedett. Ezen gyakorlaton Baltezán József, 50. gy. e. főhadnagy bemutatta és megmagyarázta a gépfegyvert, amellyel céllövést végeztek. Majd a tanulóifjak 200 és 300 m. távolságra éles töltéssel célba löttek és igen jól találtak, amiben nagy öröme telt a tábornoknak és a jelenlévő Hofbauer Lipot, 50. gy. e. alezredesnek. Céllövés közben a tanuló ifjaknak nagy kitüntetésül a katonazene játszott és azután annak lelkesítő induló mellett vonultak az intézethez a katonai lövőtérrel. A céllövést árkosi Mihály Lajos, 50. gy. e. hadnagy vezeti. Nyilvánvalóan meglátszik, hogy értékes fegyvelmő és képző erejük van ezen hasznos gyakorlatoknak, amelyeket közelebből nyilvános céllövési versennyel fognak befejezni.

Bor közraktár városunkban — de még csak erősen reménykedünk utánna.

Országos zarándoklat Rómába. Május hó 3-án indul az Országos Katolikus Szövetség által rendezet zarándoklat. A résztvevőket a pápa külön kihallgatáson fogja fogadni, amikora a magyar katolikusok nevében Zichy Gyula gróf pécsi megyés püspök tolmácsolja azok hódolatát. A Rómában tartozkodás ideje alatt a Szent Péter templomban nagymise és magyar szentbeszéd lesz. A jelentkezések számából következtetve impozáns lesz a zarándoklat fölvonulása, amelyben a magyar társadalom vezetői és középosztályának tagjai igen nagy számban vesznek részt.

Oltáregyesületi estély. A csikszeredai Oltáregyesület f. hó 18-án fényesen sikerült estélyt rendezett. A szépszámú közönség nagy élvezettel hallgatta a műsor minden egyes pontját. Kádár Ferenc és Mayer János főgimn. tanárok, tetszéssel fogadott éneket-tőse után Merza Juliska hatással szavalta el Várdi Antal „Az utolsó sor” c. költeményét. Dr. Száva István ügyvédjelölt művészi hegedűjátéka mindenkit magával ragadott. Nagy tetszéssel fogadta dr. Gyárfás I. Tihámér brassói főgimn. tanár felolvasását is, a ki e műemlékek védelméről mondott több megszívlelésre méltó dolgot. Az alig 7 éves Nagy Boriska Farkas Margit zongorakiséréte mellett bátran és kedvesen énekelte el pár apró dalt. Dr. Imets János ügyvéd művészi éneke és dr. Száva István hegedűjátéka fejezte be a tartalmas műsort. Elismerés illeti meg az egyesület elnökségét, hogy az estélyek rendezésével alkalmat nyujt a közönségnek, hogy kellemesen szórakozzék.

Vakok felvétele. A vakok kolozsvári állami-lag segélyezett orsz. intézetében a jövő 1912-1913-iki tanévre vallás és nemzetiségre való tekintet nélkül 15-16 vak fiu növendék vétetik föl. Felvételnél oly 8-14 évesek, kik a vakságon kívül más testi vagy szellemi fogyatkozásban nem szenvednek. E tanévyben több alapítványi és ingyenes hely üresedik meg, amely helyeket oly szegény szülők gyermekei nyerhetik el, akik szegénységüket szegénységi bizonyítvánnyal igazolni tudják. A kérvények május hó végéig a „Vakok kolozsvári áll. Segélyezett orsz. intézete” Igazgatóságához nyujtandók be. Bővebb felvilágosítással az intézet igazgatósága bárkinek szolgál.

Alkohollelenez mozgalom. A csikszeredai r. kath. főgimn.-ban még a tanév elején megindított alkohollelenez mozgalom vezetői f. hó 14-én bemutatták vetített képek kíséreltében dr. Stein Fülöp „Az alkohol” c. tanulságos értekezését, amelyet az egész ifjuság nagy figyelemmel halgatott végig.

A Kath. Legényegylet f. hó 28-án, vasárnap, szent Józsefnek, az egyesület védősztentjének ünnepén d. e. 1/211 órakor a barátok templomában ünnepélyes istentisztelet és szt. beszéd lesz.

Óltáregyesületi ünnepély. A gyergyószentmiklósi óltáregyesület saját pénztára javára szépen sikerült ünnepélyt rendezett folyó hó 14-én. A változatos műsor kivétele kellemes szórakozást nyújtott a közönségnek és kedves emléket hagyott a szívekben. 1. Liébl Edéné és Csiki Sarolta négykezes játékaival kezdődött a műsor. A művészi játék jó kezdet volt a további pontokhoz. 2. Nagy Lajosné és ifj. Vákar László áhitatra gerjesztő Máriaénekét énekelte. Özl Dezsóné zongorakísérése mellett. 3. Lukács József dr. melyen járó ünnepi beszédet tartott a hit és tudomány szerepéről a mai kor lelki életében. 4. Ezt követte Weissenhoffer: „Lourdesi pásztorleányka” című darab előadása. A zárda növendékei adták elő a szokott ügyességgel és rátermettséggel és nagy előkészülettel, a mi a tisztelendő nővérek ízelést és faradságot nem ismerő buzgalmit dicséri; 5. Trnál Rezső megkapó érzéssel teljes művészi szavazata következett, mely után 6. Márdirosz Kristóf, Márdirosz Kristófné és Vákar István triója gyönyörködtette a közönséget. A trió kellemes hangja mellett távozott a közönség a kedvesen szórakoztató és tanulságos ünnepélyről.

Azok a papok. A Titanic utasai közt volt többek között két francia katolikus pap is, egy idősebb és egy fiatalabb. Még a katasztrófa kezdetén, a mikor a mentőcsónakokat megoldották, meghívták a két papot, szálljanak csónakba és meneküljenek. A két pap azonban visszautasította az ajánlatot és pedig azzal, hogy kötelességük a hajón maradni, míg csak az utolsó utas is meg nem menekült. Inkább néznek szembe a halálveszedelemmel, semhogy a hívők közül csak egy is abszolúció nélkül kerüljön a hullámsírba. A mentőcsónakok utasai eleveztek és az utolsó menekülő még látta a süllyedő hajó hidján a két papot, amint égnek emelt karral megadták az abszolúciót in articulo mortis a szerencsétlenek százainak, a kiket csakhamar velük együtt nyelt el a végtelen tenger.

Műsoros estély Gyergyóremetén. A gyergyóremeteli műkedvelő színtársulat folyó hó 21-én tancmulatsággal egybekötött műsoros estélyt rendezett a helybeli óltáregylet javára, mely ugy erkölcsileg, mint anyagilag fényesen sikerült. Öröm volt nézni, mint vonulnak fel egymásután a legjobb erők, hogy Istentől kapott tehetségükkel az Úr Jézus szívébe álljanak. Gyönyörködünk szebbnél szebb énekekben, kellemesen szórakoztunk bűvész mutatványokban, monológ stb., de az egész estély koronája mégis csak a Földes Zoltán által tanított felolvasása volt, melyet a keresztény nőről tartott s melyben különösen méltatta a történelem folyamán kiemelkedő nőalakokat, minden jó tulajdonságaikkal együtt, kiknek eszménye a bold. Szűz, szent. Erzsébet stb. s kéréseket elítélte a mai kor céltévesztett feministaút és suffragetteit. A nagy tudással elkészített felolvasásnak szívünkönkől tapsoltunk. Ezt követte „A holdkőrosok” c. egyfelvonásos bohózat, mely szintén fényesen sikerült. Mindnyájan nagy lelkiörömmel távoztunk, mert láttuk, hogy közönségünk szívében lángol az Úr Jézus szeretete s nemcsak filléreiket, hanem lelküket hozták az Úr Jézus nagyobb dicsőségére rendezett ünnepélyre.

Az Alsófehérmegyei Ált. Tanítóegyesület

Gyulafehérvári Köre 1912. évi május 6-án d. e. 1/29 óratól kezdőleg Gyulafehérvárott az áll. iskolában tartja rendes gyűlését, melyre a tagokat, szülőket s tanügybarátokat tisztelettel meghívjuk. Ertll Vendel, elnök. Lukács József, jegyző. Targyak: 1. Elnöki megnyitó. 2. Jegyzőkönyv felolvasása és jelentések. 3. Mivel, mire és mikor irassunk. Felolvasa: Gagyi Ferencz abrubbányai igaztanító. 4. Egyhuzamos tanításról (vitatétel) értekeznek: Bodó Lajos vizaknai tanító. 5. Nemzeti zászló tiszteletének fejlesztéséről értekeznek: Szentpétery János gyulafehérvári igaztanító. 6. Tanítók furdóje s gyermektelep létesítése. Ismerteti: Sipos Elek gyulafehérvári tanító. 7. Indítványok. Ezek a gyűlés előtt a jegyzőnél előre bejelentendők.

Fölvétel tanítónéközpöbe. A sz. Ferenczrendi nővérek nagyszabeni tanítónéközpöintézete I-ső osztályába a következő 1912/13. iskolai évre felvételért folyamodhatnak 14. életévüket betöltött olyan leányok, kik a felső leánynevelést, a polgári- vagy felsőbb leányiskola, vagy a gimnázium négy alsó osztályát sikkerrel végezték. Felvételi vizsgálat nélkül, de pályázati körvények alapján történik a fölvétel. A fölvételi körvényhez a következő okmányok csatolandók: 1. Keresztlevel. 2. Iskolai bizonyítvány a megelőző tanévről s az idei első felévi értesítő. Az évi bizonyítványt június hó 30-áig feltétlenül beküldendő. 3. Orvosi bizonyítvány a folyamodónak a tanítói pályára alkalmas voltáról. A körvényben kiteendő, hogy bennlakó vagy bejáró akar-e lenni a növendék. Bennlakási havidíj 38 korona. A körvényeket az intézeti igazgatósághoz június hó 15-éig kell benyújtani. A fölvétel július hó első napjaiban lesz elintézte, miről az érdekeltek azonnal értesítést nyernek. Az I-ső évfolyamra fölveendő növendékek közül kilenc növendék 120—120 korona ösztöndíjat nyer. Az ösztöndíjas helyre folyamodók szegénységi bizonyítványt is mellékeljenek. A II., III. és IV. osztályba szintén vehetők fel új tanulók, ha kimaradás folytán hely üresedik. A bennlakásról prospektust szívesesen küld az intézet.

Az önbíráskodó székely. Országos vásár volt kolozsvárt. Egy székely atyafi nagy nyugodtan áldogál egy sátor alatt, hát egyszerre csak egy oláh suhanc kilopja zsebéből a pénzes tárcáját. A székely se szól, se lát, csak öklével elkezd kalapálni a zsebtolvaj fejét, ugy, hogy a szegény oláh gyereket a mentőknek kellett életre kelteni. A székelyt természetesen előállítják. Szótlanul ballag be a rendőrséghez, ahol hatalmas prédikációt tartanak neki arról, hogy senki sem lehet a maga bírāja.

— Miért bántotta azt a fiut? kérdezte szigorú szemrehányással a rendőrtisztviselő a székelyt, hogy már ő is halljon szót tőle.

Atyánkfia nagyot nyel s a mellét kidülesztvén, imígyen szól szelíden és nyugodtan, nyujtván a szavak végét:

— Megütögetem, mert lopogatt.

Eladó új oltár. A kidei r. kath. egyház a Máriánumtól kapott gyönyörű szép Jézus szt. szíve oltárt, melyet a müncheni Meier cég 2500 koronáért szállított — eladja az eredeti árban, vagy esetleg 100 Koronával olcsóbban, daczára hogy a szállítással együtt 2600 koronába került. A kidei templom számára egy kisebb és olcsóbb oltárt szerez be az egyház s a fennmaradt pénzt a Máriánumnak visszaadja. Az oltár hátsó része 2 m. 90 cm. szélességű illetve hosszú. Az elő-

rész 230 m. Az oltár teljes magassága 470 m. Az oltárnak a képét Dr. Hirschler József kolozsvári plebánus úr szívesen bárkinek rendelkezésére bocsátja. Az oltár a kidei plébánia egyik szobájában bármikor megtekinthető. Még nem volt felállítva. A kik esetleg megvenni akarják 8 nap alatt a kidei r. kath. plébánia hivatalnak jelentsék be. Az oltár azonnal elszállítható. Az ára a müncheni Meier cégnek írászletekben is fizethető, vagy a Máriánum igazgatóságának küldendő. Kide 1912. április hó 21. Olasz András plebánus.

A Magyar Városok Statisztikai Évkönyve

I. évfolyam. Szerkesztő dr. Thirring Gusztáv egyet. ny. rendk. tanár, a fővárosi statisztikai hivatal igazgatója. Kiadja a magyar városok országos kongresszusa ára 20 korona. — Kapható a fővárosi statisztikai hivatalban (IV., Károly-körút 28. I. em. 1.) megjelenik 1912. április hó közepén.

Az Acta Ap. Sedis 1912. 6-ik (márc. 30.)

számának rövid tartalma. 1) A Congr. S. officii közli hivatalosan Macaire Cyrill szakadársgába esett alexandriai kopt patriarcha nyilatkozatát, melyben bocsánatot kér, és újból engedelmességet fogad a Szentszéknek. 2) Perirat a germai (Spanyolország) püspök és Káptalana közti ügyben: kit illet a joghatóság gyakorlása folytán beérkező jövedelem, mikor a püspökség nincs betöltve. 3) Utasítás a katonai szolgálatra kötelezett szerzetesek ügyében. (Olasz- és Franciaországban a papság nem hadmentes.) 4) A ritus kongregáció felelete az Esztergomból föltett kérdésekre. a) Urnap nyolcadra alatti vasárnapon a fehér szín használandó. Valahányszor a vasárnap officiuma valamely nagy ünnepről vétetik, melynek nyolcadára belesik, a nyolcad szín veendő. b) Jézus szt. nevének ünnepe, ha hetvened — vasárnapra esik (mint lesz 1913-ban) az mindjárt a következő napra teendő át. c) A Szent család ünnepe (III. vasárnap Vizkereszt után) az Úr ünnepei közé számítandó, s ezért elüti a vasárnapot d) Ha azonban hetvened v. hatvanod vasárnapra esik, mint simplex commemorandó. 5) A Rota döntése a londoni (Ganada) incardinacionális ügyben. Felperes (Roussel áldozópap) nem tudván írásba bebizonyítani a londoni egyházmegyébe való fölvételét nem tekinthető a kérdéses egyházmegyébe fölvettnek. 6) Cimek és kitüntetések adományozása.

Nyílt levél

Válya Gyula dr.-hoz, a Kolozsvári Szent Imre Egyesület elnökéhez.

II.

Kedves Barátom!

Egy elesépgelt igazsággal kezdem. A gyógyuláshoz legelső kellék a baj okainak felismerése.

Amikor főiskolai katolikus egyesüleink működését szeretnők egészséges irányba terelni, kutatnunk kell a pangás okait. Hol is van tehát a baj kútfőrása?

Multkori levelemben azt mondtam, hogy a célkitűzésben, a megvalósítandó feladatok helytelen rendezésében. Az ifjúság külső eredményeket akar — belső munka nélkül, közéleti restaurációt — az egyén reformálása nélkül. Szóval építeni akar — fundamentum nélkül. Mert a társadalmat egyedül a tudománnyal reformálni: meddő törekvés. Ehhez a munkához erényekre van szükség. A szocialis munkához a tudás nem elegendő szeretet kell hozzá, emberességet. Ezt az erényt pedig hiába keressük az olyan szívben, melyből a helyes önszere-

tet hiányzik. Nem szeretheti az embert másban, aki önmagában nem szereti. Nem teremhet harmóniát a más lelkében, a társadalom lelkében az, akinek bensejében diszsonanciák kergetik egymást.

Főiskolai katolikus köreink működésében ez a szempont jóformán elenyészik. Nem egészen a mai generáció hibája, régi hagyomány. Elmegyünk a harcba zengő muzsikaszóval és elfelejtjük magunkkal vinni — a municiót. Hát ezen kell nézetem szerint első sorban változtatnunk.

A Te vezetésed alatt álló egyesületek egy Veteránja másban látja a K. Sz. I. E. veszedelmét. Szerinte papságunk és világi intelligenciánk érdeklődésnek hiánya az, ami megbénítja tevékenységeket. Nos, — anélkül, hogy a fennebbi mondottakat visszavonnám, ezt is aláírom. A katolikus közösség érzéketlensége, közömbös viselkedése is nagy akadály. Helyesen mondja Veteránotok, hogy „mi nem értékeljük azt a kincset, amelyet a szentimreistákban birunk. Elhanyagoljuk őket.” Nem megyünk közéjük, nem tanulunk, nem munkálkodunk velük. Magukra hagyjuk őket fáradni, elesüggedni, elernyedni.

Sok keserű igazság van ebben a panaszbán. Sokan érthetnének belőle. Vizsgálni kívánom én is s mindenekelőtt fölteszek egy kérdést: s z ü k s é g e v a n e v a l ó b a n a K. Sz. I. E.-nek a papság támogatására, együttműködésére?

Erre a kérdésre én kénytelen vagyok határozott igennel válaszolni. Nézetem szerint katolikus egyesületeink papi irányítás, vagy legalább papi ellenőrzés nélkül sokszor tévednének helytelen utakra. Világi katolikusaink túlnyomó részéből hiányzik a vallásos ismeretek kellő mennyisége, hiányzik az érzék, az egyháziasság felfogása. A mi civil embereink nagy része még nem tud úgy együtt gondolkodni, együtt érezni az egyházzal, hogy katolikus akcióink önálló irányítására nyugodt lélekkel vállalkozhatnánk. Oltáregységeink, katolikus körök nem egy helyen tiltott időben is bákat rendeznének — katolikus céger alatt; matinéink és estélyeink műsorára olyan pontok kerülnének, a melyek szép szövegek leple alatt hitünk tanítását sokszor kikezdenék. Világi katolikusaink mindezt észre sem vennék. Tudnék erre nagyon találó esetet leírni, de kitérőlné a szerkesztősi vörös ceruza. Ismétlem tehát a tételt és sokan igazat fognak adni nekem: Katolikus egyesületeinknek szükségük van arra, hogy papok is legyenek vezetőik között. Nálatok is így van.

De méltán is várhatjátok, hogy a mi kor a Krisztusi eszmék tőrfoglalásáért fáradozok, azoknak különösen hívtó munkásai az elsők legyenek soraitokban.

Eddig igazat adok Veteránodnak, de most jön a nézeteltérés. Ő hibztatja a beosztást, a mely vezérek nélkül hagyott Benneteket. Kifogásolja a stratégiát, mely Reátok nem gondolt.

Hát én szívesen elhiszem, hogy a jó Veterán lelkes híve az eszmének és kitünő harcos. Hanem a stratégiáját nem írom alá. A stratégiát a vezérekre bízom. Ehhez a tudományhoz maupáság is jobban értenek a vezérek, mint a veteránok.

Erről a jövő számban.

Tisztelő barátod:
Óriás Nándor.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Major M. Levelét vettük — mind az ami most történni, kötelessége a vezetőségnek. Hogy ne érjen bennünket a személyi kultusz vádjai, nem közzétehetjük. Nem mintha sokat adnánk az ilyen handa-bandázásra, de ez a mi határozott véleményünk. Jegyezze meg, aki sokat csépele lapunkat, annak kezevonását még nem láttuk. Más irányban szívesen látjuk.

Abosfalva. Hogy levelét megkaptam, nyomaít észreveheti. Csak többször is vegyen erőt magán és — írjon.

Ecsotvonások — cikkünket szeretnők még a jövő számban folytatni — kérjük munkatársainknak szíves közreműködését.

Törlesztési könyvecske — nem lehet így közzélni — talán röviden a hirdetések között megfelelő díjazás mellett.

As itt-ott előforduló nyomdahibákért elnézést kérünk, mert az új formában az úttörő munka elején vagyunk.

V. Főpásztorunk súlyos betegsége után szerencsésen megérkezett pihenésé s adúlése helyére. Deo gratias! Az aggodás helyett inkább sokat imádkozzék. Üdvözlét.

Pályázat.

Az egyházi főhatóság engedélyével a bálványosváraljai (Szolnok-Doboka vm.) róm. kath. tisztán kántori állomásra, mellyel a mindennapi harangozás, sekrestyési és templom tisztántartási teendők össze vannak kötve. 1912. évi május hó 9-ik pályázatot hirdetek.

Javadalma: 1. Az erdélyi elemi iskolalapról előleges havi részletekben évi 105. kor. 2. A magtárból természetben 50 nagy véka törökbuza és pénzül 120 korona. 3. A templom pénztárából évi 77 kor. 44. f. 4. A földbirtok hasznobéréből a lelkésztől négy részletben 90 korona. 5. A temetőkerthelyi kaszáló, szántó és gyümölcsös évi minimum értéke 50 kor. 6. Lakás és három öl tűzifa, melyet az erdőből a kántor szállítat haza.

Mivel a szolgálat könnyű, a kántorságban járatos nem okleveles, szolgáltni képes nyugdíjas k-tanító is pályázhatnak.

Bálványosváralja, 1912. április 18-án.

Kalit Ferenc
róm. kath. lelkész.

Magyar, német, román és tót

(cseh) nyelvet beszélő komoly özvegyasszony nővéremnek keresek legszerényebb igényekkel oly *postamestert*, aki hajlandó neki nyilatkozatot adni, elősegíteni a tanfolyamra való felvételét és előkészíteni a postakiadói vizsgára. Nővérem hajlandó, a hivatalos órákon kívül esetleg növendék gyermekeket tanulásukban segíteni, német nyelvre oktatni, vagy a házzelvezetésben segédelni. Ajánlatot *Kir. Közjegyzőjelölt Gyergyószentmiklós* kérék.

A pécsi 1907. évi orsz. kiállításon az Orsz. Iparegyesület által nagy ezüst-éremmel kitüntetve.

Templomok, oltárok, szószékek* festését és aranyozását elvállalja a legjobb kivitelben és jutányos árban
URBÁNSZKY FÜLÖP műfestő
KOLOZSVÁR, Sörház-u. 2.
Költségvetést, új tervek készítését díjtalanul elvállalom.

Szülőoltványok,

különbféle amerikai (Hybrid) alanyokon, kifogástalan minőségben, **fajtisztaságáért** jótállva. Kaphatók:

Benedek Henrik
szülőteleptulajdonosnál. **Medgyesen**,
Nagykükküllő megye.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Fleischer János
(Keresztény katolikus cég.)
egyházi ruha és reverenda szabó
PÉCS, Ferenciek-u. 9.

Évek hosszú gyakorlata képes a legjobb szabású, minőségű és finoman kidolgozott **reverendák** és **cimadák**, **papi civil öltönyök** előállítására. Üzletemet első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztem be. **Mindennemű egyházi ruhák:** casulák, pluvialek velumok, baldachinok, minisztránsruhák zászlok, lobogók, karingek, albak, kehelyruhák stb. készíttetnek.

Nem kell sem Budapestre sem Bécsbe menni. Üzletem **versenyképes** minden pesti vagy bécsi céggel úgy **szabászat**, mint **ár** és **minőség** tekintetében. Tessék meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón és jól eszközölhetnek.

Költségvetés és árjegyzék ingyen!
Személyesen is megjelenek!

Alapított 1829-ben.

Telefonszám 424.

KRISZTIAN JÓZSEF és FIA

méhviaszgyertyagyár, méz, fáklya és viasz raktára

PÉCSETT.

Főüzlet: Szigeti országút 3. sz.
Fióküllet: Jokai-tér 9. szám.

Ajánljuk a főtiszt. plébános urak becses figyelmébe kitünő minőségű és az egyház rendelkezésére megfelelő valódi méhviasszól készített templomi és egyéb viaszgyertyáinkat bármily nagyságban és az összes templomi kellékeket.

Kívánatra árjegyzékünket bérmentve küldjük.

Ruzsinszky Béla

géperőre berendezett
oltárépítő műhelye
PÉCS, MAJLÁTH-U. 25. SZ.

Megbízható katolikus cég!

A pécsi orsz. kiállításon az iparművészeti
társulat által arany érmmel kitüntetve.

Készít és elvállal
mindennemű templom berendezési és fel-
szerelési tárgyak, u. m.:
oltár, szószék, gyóntató-
szék, templompadok,
szentély-korlát és egyéb
felszerelési tárgyak készi-
tését, szállítását, régi
oltárok aranyozását és
átalakítását.

Pontos rajzzal és költségvetéssel
készséggel szolgálunk.

Több kisebb méretű vagy több na-
gyobb megrendelésnél személyes
megjelenés.

Lelkiismeretes kiszolgálás!
Több elismerő nyilatkozat!

ERDÉLY EGYIK RÉGI MEGBÍZHATÓ KERESZTÉNY CÉGE!

KELETI L. szőlőbirtokos és bornagykereskedő SZÁSZSEBES, Szebenmegye.

Miseborúl és házi fogyaszt-
ásra ajánlja zamatos
erdélyi asztali és (semege-
borait. * Tessék boraim
kiválósága felől próbaren-
delés által meggyőződni.

A borok utánvétellel, jó infor-
máció esetén 1—3 havi hitelre,
vevő hordójában, vagy saját
hordóban küldetnek.

Hordóim nyolc héten belül
teljesen jó állapotban, bér-
mentve visszaküldendők.
Fagyos időben a borok
szalmába esomagolva szál-
lítottatnak.

Sürgönycim: KELETI SZÁSZSEBES.

Borárjegyzék:

1911. évi erdélyi asztali, könnyebb fehér bor	K 46
1911. évi erd. asztali jobb minőségű fehér bor	K 49
1911. évi erd.-marosmenti finom vegyes fehér bor	K 52
1910. évi erd. asztali fehér bor	K 54
1910. évi erd.-marosmenti finom vegyes fehér bor	K 56
1909. évi erd. asztali fehér bor	K 58
1903. évi finom erd. asz- tali fehér bor . . .	K 62
1902. évi fehér pecsenyebor	K 64

o rizling fehér	legfinomabb	K 70
o som (turmint) ..		K 90
o muskotály ..	csemege	K 100
o vörös burgundi	fajborok	K 80

Az árak Szászsebesen, pincében
értendők.

Megrendelésnél szíveskedjenek
e lapra hivatkozni.

Posta, táviró, távbeszélő,
vasútállomás helyben.

Boda József

orgona- és harmonium-építő
CSIKTAPLOCÁN.

Van szerencsém a főtiszt. papság és m. t.
egyháztanács tudomására hozni, miszerint
orgona- és harmonium-építő

műhelyemet

teljesen újonnan
rendeztem be, minek
utánna módomban áll a
legnagyobb szabású
orgona-építését is
elvégezni. Bármilyen
javításokat átalakításo-
kat jutányos árban,
pontosan eszközölök.

A n. é. közönség pártfogását
kéri, kiváló tisztelettel

Boda József orgona- és harmonium-építő
CSIKTAPLOCÁN.

ALAPITVA 1898.

ALAPITVA 1898.

Valóban jó

és szépen égő

méhviaszgyertya

4 kilótól kezdve bérmentve
kapható

Dokupil Lajos

viaszgyertya gyárosnál

NAGYLÉVÁRDON.

(Pozsonymegye.)

Nagyobb vételnél 15—20%
árengedmény.

Árak kilónként:

2-40 K., 3-20 K., 4 K., 5 K., II.